

Наталія Кропочева,

науковий співробітник,

Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського
вул. М. Берлінського, 9, Київ, 04060, Україна

e-mail: veritas59@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7025-8272>

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОПОРОЮ НА БІБЛІОМЕТРИЧНІ МЕТОДИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ДОСВІД ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК

У статті наведено результати інформаційного огляду спеціальних бібліотек закладів вищої освіти, учасниць мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України стосовно застосування у їхній діяльності бібліометричних методів і надання бібліометричних послуг, представлених на сайтах бібліотек. Сформовано вибірку з 14 спеціальних бібліотек закладів вищої освіти України, що ввійшли у вебметричний рейтинг університетів світу за версією Webometrics Ranking of World's Universities January 2024. Здійснено моніторинг сайтів спеціальних бібліотек за такими параметрами інформаційних послуг з використанням бібліометричних методів: бібліографічні, організаційні, методичні, науково-інформаційні послуги. Встановлено змістове й тематичне навантаження за основними напрямками інформаційних послуг і методів, використовуваних у роботі бібліотек; створення й налаштування авторських профілів ORCID, розроблення методичних рекомендацій щодо їх заповнення; організація пошуку бібліометричних даних за темою наукового дослідження в електронному каталозі та інституційному репозитарії; розроблення рекомендацій стосовно використання бібліометричних ресурсів і бібліометричних показників. Констатовано, що застосування бібліометричних методів розширюється та поглиблюється в умовах євроінтеграційного поступу освіти й науки України. Спрогнозовано перспективи подальших наукових розвідок у досліджуваному напрямі.

Ключові слова: бібліотеки закладів вищої освіти, мережа освітянських бібліотек, бібліометричні методи й послуги.

Постановка проблеми. В умовах постійного оновлення інструментів оцінювання науково-дослідної діяльності, розширення каналів наукової

комунікації, глобалізації інформаційної взаємодії в галузі науки місце та роль наукової бібліотеки стрімко й невблаганно трансформується, набуваючи нових функцій повноцінного учасника наукових проєктів на всіх етапах його виконання: починаючи від вибору та обґрунтування теми й закінчуючи узагальненням і поширенням отриманих результатів наукової діяльності.

Активна участь спеціальних бібліотек закладів вищої освіти (далі – ЗВО) у процесі підтримки наукових досліджень досягається наданням бібліометричних послуг та організацією й проведенням бібліометричних, наукометричних досліджень. Для уточнення термінологічної однозначності поняття «підтримка» застосовуємо синонімічний ряд понять «інформаційне забезпечення», «інформаційний супровід», що розуміються як «сукупність інформаційних ресурсів і послуг у сфері науково-технічної інформації, що їх надають для виконання управлінських і науково-технічних завдань» [8, с. 94].

Термін «бібліометрія» серед фахівців інформаційно-бібліотечної справи розуміється як «наукова дисципліна, що займається вивченням документів на основі кількісного аналізу первинних і вторинних джерел інформації за допомогою різних формалізованих методів з метою одержання даних про ефективність наукових областей і прогнозування їх розвитку» [6].

Водночас наукометрія «вивчає еволюцію науки через численні вимірювання наукової інформації, такі як кількість наукових статей, опублікованих у певний період часу і їх цитованість». Тобто об'єкти наукометричних і бібліометричних досліджень збігаються в частині застосування кількісних методів вивчення первинних і вторинних інформаційних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значущість і перспективність проведення бібліометричних (наукометричних) досліджень з використанням бібліометричних методів та послуг серед українських і зарубіжних фахівців обумовлено такими чинниками:

– удосконалення методології проведення бібліометричних досліджень засобами інформаційно-комунікаційних технологій та засобів на етапах опрацювання, обміну й збереження наукової інформації;

– еволюція бібліометричних методів, що застосовуються в нових галузях наукових досліджень, зокрема утвердження в бібліометричному середовищі індикаторів нового типу, а саме: індексу цитування, h-індексу, або індексу Гірша;

– розроблення засобів візуалізації наукових даних засобами Google Analytics, Canva, Venngage, GoogleCharts, VOSviewer Online.

Історіографія використання бібліометричних методів для вимірювання «параметрів функціонування документних потоків» нараховує значний

масив досліджень у різних галузях наукового знання. Виокремимо публікації фахівців у галузі бібліотечної та інформаційної сфери, публікації яких стали знаковими для розвитку бібліометричного напрямку. З-поміж таких публікацій треба сфокусувати увагу на працях В. Копаневої, Л. Костенка, Т. Симоненко, об'єктом дослідження яких стають питання системного відображення процесу бібліометричного профілю української науки, моніторинг розвитку бібліометрії та наукометрії в українському науковому просторі [9, 18].

У науковому доробку С. Євсеєнко, О. Жабіна, Н. Зайченко, А. Медведєвої, Л. Костенка, Н. Кропочевої, Н. Кушнарєнко, Л. Пономарєнко, Т. Павленко, О. Сандул схарактеризовано та спрогнозовано перспективність проведення й студіювання бібліометричних практик стосовно дисертаційних досліджень в окремих галузях наукового знання; особливої актуальності набувають наукові розвідки щодо проведення бібліометричних студій фундаментальних і прикладних досліджень українознавчого спрямування [13, 7, 10, 12, 15].

У спільній праці Т. Ярошенко та О. Ярошенко досліджено рівень використання таких індикаторів, як Scopus Citation benchmarking, Plum X Metric у базах даних цитувань Dimensions, Scopus, Web of Science Core Collection [20].

Публікації з питань використання бібліометричних методів у галузі інформаційної та бібліотечної справи з використанням бібліометричних методів зарубіжних дослідників упродовж останніх років відображено в інформаційному огляді автора, у якому сфокусовано увагу на двох взаємопов'язаних напрямках: використання ресурсів академічних бібліотек і бібліометричних послуг для проведення наукових досліджень у руслі професійної підготовки викладачів окремих дисциплін та залучення наукових бібліотек у процес надання бібліометричних послуг [11].

Структурний блок цього дослідження стосовно застосування бібліометричних методів у роботі бібліотек країн Європейського Союзу та країн Північної та Південної Америки сформовано з публікацій зарубіжних науковців останніх років, тематичний спектр яких у певному сенсі відповідає тематиці наведених праць українських дослідників. Так, у спільному дослідженні науковців з Університету Святої Катаріни (Бразилія) Л. Енслін (L. Ensslin), С. Енслін (S. R. Ensslin), Л. Чавеса (L. C. Chaves), Л. Лонгарай (A. A. Longaray) проведено бібліометричний аналіз портфоліо 24-х публікацій, синхронізованих з темою наукового проєкту авторів [3].

У центрі дослідницької уваги К. В. Белтера (C. W. Belter), фахівця з бібліотеки Національного інституту охорони здоров'я США Н. К. Кас-

ке (Neal K. Kaske), менеджера центральних і регіональних бібліотек Національного управління океанічних і атмосферних досліджень, перебуває проблема використання бібліометричних даних для репрезентації значущості колекції бібліотечних журналів [1].

Дослідники К. Гелбрейт (Q. Galbraith), О. Карлайл Баттерфільд (A. Carlile Butterfield), Ч. Кардон (Ch. Cardon) простежують бібліометричні метрики цитування публікацій у різних бібліографічних БД у компаративному вимірі. У результаті дослідження встановлено різнонаправленість системи показників і галузевого ранжування публікацій у БД [4].

У праці дослідників з університету Вісконсіна в Мілуокі (США) Ч. Чена (Ch.-Ch. Chen), Н. Ч. Ванга (N.-Ch. Wang), К. Ю. Танга (K.-Y. Tang) і Ю. Ф. Ту (Y.-F. Tu) оприлюднено результати ретроспективного аналізу наукових публікацій з проблеми інформаційної грамотності. У сформованій вибірці зібрано 100 найбільш цитованих статей щодо питань інформаційної грамотності, опублікованих упродовж 2011–2020 рр. [2].

Метою статті є проведення інформаційного огляду спеціальних бібліотек закладів вищої освіти, учасниць мережі освітянських бібліотек МОН і НАПН України щодо застосування бібліометричних методів в інформаційно-бібліографічній діяльності, оприлюднених на сайтах академічних бібліотек; встановити загальні тенденції надання ними бібліометричних послуг.

Виклад основного матеріалу. Методику проведення дослідження в галузі інформаційної підтримки (забезпечення) наукових досліджень, підготовлених з використанням бібліометричних методів, здійснено на основі вибірки університетів України, сформованої на основі Міжнародного рейтингу університетів світу Webometrics Ranking of World's Universities January 2024 [5]. Нове видання рейтингу охоплює понад 32 тис. закладів вищої освіти з усього світу. Для визначення рейтингу використовувалися дані за п'ятирічний період (2018–2022). Серед кращих українських ЗВО названо: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»; Сумський державний університет, Національний авіаційний університет; Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника; Національний університет біоресурсів і природокористування України [17].

У переліку проранжованих ЗВО (усього названо 300 університетів України. – Прим. авт.) є наукові заклади, бібліотеки яких є учасницями мережі освітянських бібліотек НАПН України й МОН України [14]. Так, у вибірку закладів вищої освіти увійшло 14 ЗВО (див. табл. 1). Відповідно до класифікації типів ЗВО, розробленій і представленій у Законі України

«Про вищу освіту», у вибірку увійшли багатогалузеві та галузеві заклади вищої освіти, галузеві академії й інститути [16].

Таблиця 1

Перелік наукових бібліотек ЗВО, що входять у вибірку українських університетів, за версією рейтингу QS World University Rankings

Зклади вищої освіти	Посилання на сайт ЗВО, учасниці мережі освітянських бібліотек
1. Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди (ХНПУ ім. Г. Сковороди)	http://hnpu.edu.ua/uk/division/naukova-biblioteka-hnpu-imeni-gsskovorody
2. Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка (ГНПУ ім. О. Довженка)	new.library.gnpu.edu.ua
3. Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького (МДПУ ім. Б. Хмельницького)	https://lib.mdpu.org.ua/auth
4. Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка (ТНПУ ім. В. Гнатюка)	http://www.library.tnpu.edu.ua
5. Житомирський державний університет ім. І. Франка (ЖДУ ім. І. Франка)	http://library.zu.edu.ua
6. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (УДУ ім. М. Драгоманова)	http://lib.npu.edu.ua
7. Рівненський державний гуманітарний університет (РДГУ)	http://library.rshu.edu.ua

8. Криворізький державний педагогічний університет (КДПУ)	http://kdpu-library.ucoz.ru
9. Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка (ПНПУ ім. В. Короленка)	http://lib.pnpu.edu.ua
10. Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка (К-ПНУ ім. І. Огієнка)	http://library.kpnu.edu.ua
11. Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського (ПНПУ ім. К. Ушинського)	http://library.pdpu.edu.ua/index.php
12. Ніжинський державний університет ім. М. В. Гоголя (НДУ ім. М. Гоголя)	http://library.ndu.edu.ua
13. Харківська гуманітарно-педагогічна академія	https://biblhgpa.jimdofree.com
14. Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника (ПНУ ім. В. Стефаника)	http://lib.pu.if.ua

Джерело: <http://surl.li/qqixt>

Одним із структурних підрозділів закладів вищої освіти є спеціальні бібліотеки. У новій редакції Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», прийнятій у 2021 р., подано визначення спеціальної бібліотеки як такої, що задовольняє професійні (наукові, виробничі, навчальні) інформаційні потреби певної категорії користувачів [19, с. 36].

Для проведення дослідження уточнено зміст поняття «інформаційно-бібліографічна послуга», що дослідниками трактується як «конкретний результат бібліотечного обслуговування, який задовольняє певну потребу користувача в отриманні конкретних фактичних відомостей, інформаційних ресурсах, отриманні інформації про заходи, консультації в пошуку літератури, оформленні списку літератури. Тобто предметом бібліотечної

послуги можуть бути документи, бібліографічна інформація, дайджести, консультації з питань самостійного пошуку інформації для роботи з традиційними та електронними документами [19, с. 17].

Інформаційний продукт або інформаційна продукція визначається як «матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення потреб суб'єктів інформаційних відносин» [8, с. 93].

Для вирішення завдань інформаційного огляду та характеристики спектра інформаційних послуг ЗВО з використанням бібліометричних методів використано методологію «дескриптивного» типу, що має на меті констатацію наявних фактів, подій, показників, отриманих у процесі збирання даних.

Інформаційний огляд сайтів бібліотек, учасниць мережі освітянських бібліотек МОН і НАПН України проведено за такими напрямками:

- види інформаційно-бібліографічних послуг, отриманих на основі бібліометричних даних та методів, розміщених на сайті бібліотеки ЗВО;

- види інформаційних продуктів, підготовлених з використанням бібліометричних (наукометричних) даних, репрезентованих на сайтах спеціальних бібліотек ЗВО;

- найбільш розповсюджені бібліометричні або наукометричні ресурси для здійснення спеціальними бібліотеками інформаційно-бібліографічного супроводу фундаментальних або прикладних наукових досліджень закладів вищої освіти;

- інформаційні технології й програмні продукти для надання інформаційних послуг на основі бібліометричних методів. У табл. 2 виявлено такі види інформаційно-бібліографічних послуг, заснованих на використанні бібліометричних і наукометричних відомостей та даних.

За результатами дослідження, проведеного на основі даних і послуг щодо використання бібліометричних (наукометричних) методів в інформаційному забезпеченні наукових досліджень, наведених на сайтах спеціальних бібліотек закладів вищої освіти, виокремлено такі пріоритетні напрями:

- організація доступу до бібліографічних та наукометричних БД засобами керування цитуванням і посиланнями;

- створення та налаштування авторських профілів ORCID, розроблення методичних рекомендацій щодо заповнення;

- організація пошуку бібліометричних даних за темою наукового дослідження в БД, електронному каталозі, інституційному репозитарії;

- консультування стосовно використання бібліометричних ресурсів, інтерпретації бібліометричних показників;

- методичний супровід дослідження у сфері керування цитуванням, доступу і використання бібліометричних ресурсів.

**Інформаційні послуги з використанням бібліометричних методів і даних,
оприлюднені на сайтах бібліотек ЗВО**

Тип інформаційної послуги	Інформаційна послуга	Бібліотека ЗВО, де надається зазначена послуга
1	2	3
Бібліографічні	<p>Інформування про бібліографічні, реферативні та повнотекстові БД «Scopus», «Web of Science», «ScienceDirect», «Bentham Science», «Research4Life», «EBSCO»; надання віртуальних бібліографічних довідок, проведення консультацій; визначення вимог до цитувань і бібліографічних посилань</p>	<p>ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, ГНПУ О. Довженка, МДПУ ім. Б. Хмельницького, Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, Житомирський державний університет ім. І. Франка, УДУ ім. М. П. Драгоманова, Рівненський державний гуманітарний університет, Криворізький державний педагогічний університет, Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка, Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка, ПНПУ ім. К. Ушинського, Ніжинський державний університет ім. М. В. Гоголя, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника</p>
	<p>Представлення бібліографічної або наукометричної інформації про рейтинг журналів (h-індекс: квартиль, процентиль).</p>	<p>ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, ГНПУ О. Довженка, МДПУ ім. Б. Хмельницького, ЖДУ ім. І. Франка, УДУ ім. М. П. Драгоманова, КДПУ, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, ПНПУ ім. К. Ушинського, Харківська гуманітарно-педагогічна академія</p>

Продовження табл. 2

Організаційні	Організація доступу до бібліометричних і реферативних БД, проведення вебінарів від Clarivate Analytics, Research4Life; проведення консультацій; визначення вимог до цитувань та бібліографічних посилань	ЖДУ ім. І. Франка, УДУ ім. М. П. Драгоманова, РДГУ, КДПУ, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, К-НПУ ім. І. Огієнка, ПНПУ ім. К. Ушинського, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
	Організація доступу до бібліографічних менеджерів	МДПУ ім. Б. Хмельницького, ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, УДУ ім. М. Драгоманова, ПНПУ ім. В. Короленка, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, ПНПУ ім. К. Ушинського
Методичні	Консультавання щодо пошуку та роботи в бібліографічних (наукометричних), повнотекстових БД «Web of Science», «Scopus», «PubMed», «EBSCO»; наукових мережах, зокрема «ResearchGate».	ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, ТНПУ ім. В. Гнатюка, ЖДУ І. Франка, УДУ ім. М. П. Драгоманова, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, ПНПУ ім. К. Ушинського, Харківська гуманітарно-педагогічна академія, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника
	Консультаційні послуги у сфері опису та цитування дослідницьких даних	ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, ТНПУ ім. В. Гнатюка, ЖДУ І. Франка, УДУ ім. М. Драгоманова, ПНПУ ім. К. Ушинського
	Методичні рекомендації щодо отримання IDORCID, Researcher ID, «Бібліометрика української науки», «Google Академія для науковців»	ЖДУ І. Франка, УДУ ім. М. Драгоманова, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, ПНПУ ім. К. Ушинського, Харківська гуманітарно-педагогічна академія

Продовження табл. 2

Науково-інформаційні	Налаштування профілю автора та організації в бібліометричних і наукометричних БД	УДУ ім. М. Драгоманова, РДГУ, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, ПНПУ ім. К. Ушинського, Харківська гуманітарно-педагогічна академія
	Бібліометричні дослідження публікаційної активності авторів, викладачів закладів вищої освіти; інформаційно-пошуковий ресурс «Наукометричні профілі науковців»	ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, УДУ ім. М. Драгоманова, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, ПНПУ ім. К. Ушинського, Харківська гуманітарно-педагогічна академія

За напрямом «бібліографічна послуга», що включає бібліометричну інформацію про надання доступу до бібліографічних, реферативних і повнотекстових БД, надання віртуальних бібліографічних довідок, представлено у вибірці всі бібліотеки. За організаційними, методичними та науково-інформаційними послугами спостерігається наявність такої тенденції: багатогалузеві й галузеві ЗВО мають розроблені структурні багаторівневі розділи з посиланнями на бібліографічні БД, вбудовані рубрики «Персональні ідентифікатори науковців ORCID, Google Академія, Scopus ID, Research ID (WoS)» та рубрики «Необхідні інструменти для дослідників», «Графік проведення вебінарів»; розроблено і вміщено бібліографічні, організаційні, методичні й науково-інформаційні послуги.

Візуалізацію інформаційних послуг з використанням бібліометричних методів, що об'єднує різні типи послуг, представлено на сайтах університетів – ЖДУ І. Франка, УДУ ім. М. П. Драгоманова, ПНПУ ім. К. Ушинського, ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Галузеві академії та університети використовують засоби вебдизайну бібліометричних (наукометричних) послуг, що візуалізовано на сайтах бібліотек Маріупольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького, Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, Рівненського державного гуманітарного університету, Криворізького державного педагогічного університету.

Висновки. З огляду на викладені вище результати інформаційного огляду сформульовано такі узагальнення стосовно використання інформаційних послуг у діяльності бібліотек закладів вищої освіти з опорою

на бібліометричні методи. По-перше, інформаційні послуги охоплюють власне бібліотечні напрями: комплектування (організація доступу до бібліометричних ресурсів); довідково-бібліографічне обслуговування (пошук і підготовка інформаційної продукції з використанням бібліометричних методів, консультування з використанням бібліометричних ресурсів); науково-методичне обслуговування (підготовка методичних матеріалів щодо використання бібліометричних ресурсів у процесі інформаційного забезпечення наукових досліджень, інформування щодо проведення бібліометричних досліджень). По-друге, наведений перелік інформаційних послуг за типом наявної інформаційної послуги корелює з відповідним етапом наукового дослідження.

Перспективи подальших досліджень. Тема використання бібліометричних методів у діяльності спеціальних бібліотек має теоретичний і практико-орієнтований вимір, що потребує відповідних методів подальшого проведення системних досліджень з означеної проблеми.

Список бібліографічних посилань

1. Belter C., Kaske N. Using Bibliometrics to Demonstrate the Value of Library Journal Collections. *College & Research Libraries*. 2016. Vol. 77(4). Pp. 410-422. <https://doi.org/10.5860/crl.77.4.410>
2. Chen C.-C., Wang N.-C., Tang K.-Y., Tu Y.-F. Research issues of the top 100 cited articles on information literacy in higher education published from 2011 to 2020: A systematic review and co-citation network analysis. *Australasian Journal of Educational Technology*. 2022. 38(6). Pp. 34-52. <https://doi.org/10.14742/ajet.7695>
3. Ensslin L. et al. Sustainability in library management in higher education institutions: a bibliometric analysis. *Internet Journal of Sustainability in Higher Education*. 2022. Vol. 23. No. 7. Pp. 1685-1708.
4. Galbraith Q., Carlisle Butterfield A., Cardon C. Judging Journals: How Impact Factor and Other Metrics Differ across Disciplines. *College & Research Libraries*. 2023. Vol. 84(6). Pp. 888. <https://doi.org/10.5860/crl.84.6.888>
5. Webometrics Ranking of World's Universities January 2024. *webometrics.info*. URL: <https://webometrics.info/en> (Last accessed: 17.11.2023).
6. Зайченко Н. Я. Бібліометрика у реферативній базі даних «Україніка наукова». *Адаптація завдань і функцій наук. б-ки до вимог розв. цифрових інформ. ресурсів* : матеріали міжнар. наук. конф. (8–10 жовт. 2013). Київ, 2013. URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/168> (дата звернення: 04.02.2024).

7. Зайченко Н., Сандул О. Бібліометричний напрям розвитку реферативної бази даних «Україніка наукова». *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 45. С. 156–169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prnbuimviv_2017_45_16 (дата звернення: 10.02.2024).

8. Інформаційні ресурси. *Словник законодав. та стандартизованої термінології*. НАПН України ; Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомилинського. Київ, 2012. 283 с. URL: <http://surl.li/qnilr> (дата звернення: 10.01.2024).

9. Костенко Л. Й., Жабін О. І., Копанєва Є. О., Симоненко Т. В. Наукова періодика України та бібліометричні дослідження : [монографія] / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2014. 173 с. URL: <http://surl.li/qnisb> (дата звернення: 10.10.2023).

10. Кропачева Н. М. Дисертаційні дослідження з історії розвитку педагогічної науки і практики доби Української Революції на сучасному етапі: бібліометричний аналіз. *Вісн. Одес. нац. ун-ту. Серія: Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство*. 2018. Т. 23. Вип. 2. С. 213–227. [https://doi.org/10.18524/2304-1447.2018.2\(20\).145521](https://doi.org/10.18524/2304-1447.2018.2(20).145521)

11. Кропачева Н. М. Інформаційний супровід наукових досліджень у галузі бібліотечних та інформаційних наук з використанням бібліометричних методів: огляд зарубіжних публікацій. *Інновац. педагогіка*. 2023. Вип. 63 (2). С. 197–202. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.40>

12. Кушнарєнко Н., Євсєєнко С. Портрет ученого в публікаціях: бібліометричний аналіз наукового доробку В. Шейка (до 75-річчя від дня народження). *Вісн. Книжк. палати*. 2017. № 4. С. 37–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2017_4_9 (дата звернення: 04.12.2023).

13. Медведєва А. Бібліометричні системи як інструмент моніторингу та підтримки досліджень. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 48. С. 384–395. <https://doi.org/10.15407/pr.48.384>

14. Науково-інформаційна діяльність провідних освітянських бібліотек 2023 : довідник / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомилинського ; [уклад.: О. Л. Гончаренко, К. Б. Щегельська ; наук. ред. Л. О. Пономаренко]. Вінниця, 2023. 112 с. URL: <http://surl.li/qkaee> (дата звернення: 04.10.2023).

15. Пономаренко Л. О., Павленко Т. С. Вивчення української мови у закладах освіти: бібліометричний аналіз дисертаційних досліджень. *Інновац. педагогіка*. 2022. Вип. 52 (2). С. 34–41. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.2.6>

16. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. <https://doi.org/10.5965/198472381632201500>

17. Рейтинг українських ЗВО за версією Webometrics. *Нац. репозитарій*

України : офіц. вебсайт. 2024. 05.02. URL: <http://surl.li/qgixt> (дата звернення: 14.02.2024).

18. Симоненко Т. Бібліометричні системи Scopus і Google Scholar: сфери використання. *Бібл. вісн.* 2015. № 2. С. 10–13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_2_4 (дата звернення: 14.01.2024).

19. Сучасні форми і методи забезпечення інформаційних потреб користувачів освітянських бібліотек : метод. рек. / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Вінниця, 2022. 74 с. (Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек»). Вип. 27). URL: <http://surl.li/qjzwk> (дата звернення: 19.12.2023).

20. Ярошенко Т., Ярошенко О. Високоцитовані документи науковців України в базах даних цитувань: кореляція бібліометричних індикаторів. *Укр. журн. з бібліотекознавства та інформ. наук.* 2020. Вип. 5. С. 108–126. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.5.2020.205734>

References

1. Belter, C., Kaske, N. (2016). Using Bibliometrics to Demonstrate the Value of Library Journal Collections. *College & Research Libraries*, 77(4), 410-422. <https://doi.org/10.5860/crl.77.4.410>

2. Chen, C.-C., Wang, N.-C., Tang, K.-Y., Tu, Y.-F. (2022). Research issues of the top 100 cited articles on information literacy in higher education published from 2011 to 2020: A systematic review and co-citation network analysis. *Australasian Journal of Educational Technology*, 38(6), 34-52. <https://doi.org/10.14742/ajet.7695>

3. Ensslin, L., Dutra, A., Ensslin, S. R., Moreno, E. A., Chaves, L. C. and Longaray, A. A. (2022). Sustainability in library management in higher education institutions: a bibliometric analysis. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23(7), 1685-1708. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-07-2021-0302>

4. Galbraith, Q., Carlile Butterfield, A., Cardon, C. (2023). Judging Journals: How Impact Factor and Other Metrics Differ across Disciplines. *College & Research Libraries*, 84(6), 888. <https://doi.org/10.5860/crl.84.6.888>

5. Webometrics Ranking of World's Universities January 2024. *Webometrics.info*. Retrieved November 17, 2023, from <https://webometrics.info/en>

6. Zaichenko, N. Ya. (2013). Bibliometryka u referatyvnyi bazi danykh "Ukrayinika naukova" [Bibliometrics in abstract database Ukrainica Scientific]. In "Adaptation of the tasks and functions of the scientific library to the scope of the development of digital information resources". *Proceedings of the*

International Scientific Conference, 8-10 October, 2013. Kyiv [in Ukrainian]. Retrieved February 4, 2024, from <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/168>

7. Zaichenko, N., Sandul, O. (2017). Bibliometrychni napriam rozvytku referatyvnoi bazy danykh "Ukrainika naukova" [Bibliometric direction of development of abstract database Ukrainika scientific]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 45, 156-169 [in Ukrainian]. Retrieved February 10, 2024, from http://nbuv.gov.ua/UJRN_npnbui-mviv_2017_45_16

8. Informatsiini resursy. Slovnyk zakonodavchoi ta standartyzovanoi terminolohii [Information resources. Dictionary of statutory and standardized terminology]. Kyiv [in Ukrainian]. Retrieved January 1, 2024, from <http://surl.li/qnilr>

9. Kostenko, L. Y., Zhabin, O. I., Kopanieva, Ye. O., Symonenko, T. V. (2014). Naukova periodyka Ukrainy ta bibliometrychni doslidzhennia [Scientific periodicals of Ukraine and bibliometric research]. Kyiv [in Ukrainian]. Retrieved October 10, 2023, from <http://surl.li/qnisb>

10. Kropocheva, N. M. (2018). Dysertatsiini doslidzhennia z istorii rozvytku pedahohichnoi nauky i praktyky doby Ukrainskoi Revoliutsii na suchasnomu etapi: bibliometrychni analiz [Dissertation research on history of Pedagogy and practice during Ukraine Revolution nowadays: bibliometric analysis]. *Visnyk Odeskoho natsionalnogo universytetu. Seriya: Bibliotekoznavstvo, bibliografychno navstvo, knyhoznnavstvo – Odesa National University Herald. Series: Library studies, Bibliography studies, Bibliology*, 23(2), 213-227 [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.18524/2304-1447.2018.2\(20\).145521](https://doi.org/10.18524/2304-1447.2018.2(20).145521)

11. Kropocheva, N. M. (2023). Informatsiinyi suprovid naukovykh doslidzen u haluzi biblioteknykh ta informatsiinykh nauk z vykorystanniam bibliometrychnykh metodiv: ohliad zarubizhnykh publikatsii [Information support of scientific research in the field of library and information sciences using bibliometric methods: a review of foreign publications]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 63(2), 197-202 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.40>

12. Kushnarenko, N., Yevseienko, S. (2017). Portret uchenoho v publikatsiakh: bibliometrychni analiz naukovooho dorobku V. Sheika (do 75-richchia vid dnia narodzhennia) [Portrait of the scientist in publications: bibliometric analysis of V. Sheiko's scientific output (to the 75 th anniversary of his birth)]. *Visnyk Knyzhkovoi palaty – Bulletin of the Book Chamber*, 4, 37-43 [in Ukrainian]. Retrieved December 4, 2023, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2017_4_9

13. Medvedieva, A. (2017). Bibliometrychni systemy yak instrument monitorynhu ta pidtrymky doslidzhen [Bibliometric systems as a tool for monitoring and supporting research]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 48, 384-395 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.48.384>
14. Ponomarenko, L. O. (Ed.). (2023). Naukovo-informatsiina diialnist providnykh osvitianskykh bibliotek-2023: dovidnyk [Scientific and information activities of leading educational libraries-2023: a guide]. Vinnytsia [in Ukrainian]. Retrieved October 4, 2023, from <http://surl.li/qkaee>
15. Ponomarenko, L. O., Pavlenko, T. S. (2022). Vyvchennia ukrainskoi movy u zakladakh osvity: bibliometrychnyi analiz dysertatsiinykh doslidzhen [Learning Ukrainian in educational institutions: bibliometric analysis of dissertation studies]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative Pedagogy*, 52(2), 34-41 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.2.6>
16. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2016 r. [On higher education: Law of Ukraine dated September 5, 2016]. 2145-VIII. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.5965/198472381632201500>
17. Reitynh ukrainskykh ZVO za versiieiu Webometrics [Rating of Ukrainian higher education institutions according to the Webometrics version]. (2024). *Natsionalnyi repozytarii Ukrainy: ofitsiinyi vebsait – National Repository of Ukraine: official website* [in Ukrainian]. Retrieved February 14, 2024, from <http://surl.li/qgixt>
18. Symonenko, T. (2015). Bibliometrychni systemy Scopus i Google Scholar: sfery vykorystannia [Scopus and Google Scholar bibliometric systems: areas of use]. *Bibliotechnyi visnyk – Library Journal*, 2, 10-13 [in Ukrainian]. Retrieved January 14, 2024, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_2_4
19. Suchasni formy i metody zabezpechennia informatsiinykh potreb korystuvachiv osvitianskykh bibliotek: metodychni rekomendatsii [Modern forms and methods of meeting information needs of educational libraries' users]. (2022). Metod. rek. NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho 74-Guidelines of NAPS of Ukraine, V. Sukhomlynsky SSPL. Vinnytsia [in Ukrainian]. Retrieved December 19, 2023, from <http://surl.li/qjzww>
20. Yaroshenko, T., Yaroshenko, O. (2022). Vysokotsytovani dokumenty naukovtsiv Ukrainy v bazakh danykh tsytuvan: koreliatsiia bibliometrychnykh indyikatoriv [Highly cited documents of Ukrainian scientists in citation databases: correlation of bibliometric indicators]. *Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk – Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 5, 108-126 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.5.2020.205734>

Стаття надійшла до редакції 22.02.2024.

Nataliia Kropocheva,

Research Associate,

V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

9 M. Berlinskyi St., Kyiv 04060, Ukraine

e-mail: veritas59@i.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7025-8272>

**Information Support of Scientific Research Based on Bibliometric Methods
in the Conditions of Digitalization: the Experience of Educational Libraries**

The article presents the results of an information review of universities libraries which are the members of the network of educational libraries of the Ministry of Education and Science of Ukraine and the National Academy of Sciences of Ukraine regarding the use of bibliometric methods in their activities and the provision of bibliometric services presented on the library websites. A sample of fourteen special universities libraries in Ukraine, which were included in the webometric ranking of the world's universities in the version of Webometrics Ranking of World's Universities January 2024, was formed. Quantitative monitoring of the sites of special libraries was carried out according to the following parameters of information services using bibliometric methods: bibliographic, organizational, methodical, scientific and information services. The content and thematic load was established for the main areas of information services and methods used in the libraries work: organization of access to bibliographic and scientometric databases by means of citation and citation management; creation and adjustment of ORCID author profiles, development of methodological recommendations for their filling; organization of bibliometric data search on the topic of scientific research in the institutional repository; development of recommendations regarding the use of bibliometric resources and bibliometric indicators. It was established that the use of bibliometric services is expanding and deepening in the conditions of the progress of European integration of education and pedagogical science of Ukraine. Prospects for further scientific research in the researched direction are predicted.

Keywords: universities libraries, network of educational libraries, bibliometric methods and services.